

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

**BAŞKASININ KÜFRÜNE RIZA
GÖSTERMENİN KÜFÜR OLDUĞU
DURUMLAR**

www.muvahhid.info

Bismillahirrahmanirrahim,

Başkasının küfrüne rıza gösterme meselesi gerek geçmişte gerekse günümüzde birçok ihtilafların ve yanlış anlamaların kaynağı olmuş bir meseledir. Bazıları "Küfre rıza küfürdür" kaidesinden yola çıkarak başkasının küfrüne rıza gösterme konusunda ve buna benzer diğer konularda aslında küfre rıza sayılmayacak meseleleri küfre rıza kapsamına dahil ederken, başka birtakım kimseler de alimlerin bazı mutlak ifadelerinden yola çıkarak kişinin sadece kendi küfrüne rızasının küfür olduğunu, başkasının küfrüne rıza göstermenin hiçbir şekilde küfür olmayacağını veyahut da bu meselenin, hatta genel olarak küfre rıza küfürdür kaidesinin alimler arasında bütünüyle ihtilaflı bir mesele olduğunu zannetmişler ve bu batıl usule dayanarak başka batıl amellerin de kapısını aralamışlardır. Her iki grup da meselenin aslını hatta bizzat dinin aslını anlamaktan uzaktırlar. Bu hususta haktan sapanların en koyusu da özellikle ikinci gruptakilerdir. Bu meselelerin tafsilatı inşaallah gelecektir.

Bu konuda ifrat ve tefrite düşen kim olursa olsun, ortak noktaları mesele üzerinde etraflıca düşünmeden ve fıkhetmeden, ilimsizce fetva vermeleridir. Halbuki üzerinde durdukları "küfre rıza" kavramı üzerinde dahi düşünmüş olsalar Allahın izniyle bu tip hatalara düşmeyeceklerdi. **"Rıza" kelimesi İbn Manzur'un "Lisan'ul Arab" adlı eserinde belirttiği gibi kızgınlık ve memnuniyetsizlik anlamına gelen "sehat" kavramının zıddıdır ve basit bir Arapça lugatinden bile rıza kelimesinin bir şeyden memnun olmak, hoşnut olmak gibi anlamlara geleceği öğrenilebilir. Küfür ise malumdur, imanın zıddı olup hakkı inkar ve yalanlama anlamına gelir. Öyleyse küfre rıza dediğimiz hadise küfürden hoşnut olmak, küfrü beğenmek ve tasvib etmekten ibarettir. Söz konusu lugat manasının da ışığında bir amelin küfre rıza kapsamına girip girmediğinin ölçüsü şudur: Eğer ki bir amel veya söz, sahibinin küfürden hoşnut olduğu veya en azından rahatsız olmadığı ve de o kimsenin göğsünü küfre açtığından başka bir manaya gelmiyorsa o kişi küfürden razı demektir ki bu da iman sahibi bir insanda bulunmaz ve de o kimsenin kalbinde iman olmadığı anlamına gelir. Bu söz veya amel az da olsa küfürden hoşnut olma haricinde bir manaya gelme ihtimali varsa o kimse tekfir edilmez.**

Bu hususa şu ayet-i kerime'de işaret edilmiştir:

"Kim iman ettikten sonra Allah'ı inkâr ederse -kalbi iman ile dolu olduğu halde (inkâra) zorlanan başka- fakat kim kalbini küfre açarsa, işte Allah'ın gazabı bunlarıdır; onlar için büyük bir azap vardır." (Nahl: 106)

Ancak ayet-i kerimede geçen "kalbini küfre açma" ibaresini iyi anlamak gerekir. Bunun -Gulati Mürcie ve Cehmiyye'nin iddia ettiği gibi- kişinin İslamı büsbütün terkederek küfrü kendisine akide edinmesi anlamında olması şart değildir. Zira kişinin kafir olması için tek şart bu olsaydı ayet-i kerimede ikrahın istisna edilmesine gerek kalmazdı.

Şeyhulislam Muhammed bin Abdilvehhab (rh.a) "Keşf'uş Şubehat" adlı eserinde söz konusu ayeti kerime hakkında şunları zikretmektedir:

"Dikkat edilirse Allah, iman ettikten sonra tekrar küfre dönen bu kimselerden

asla mazeret kabul etmemektedir. Ancak küfre zorlanan, fakat kalbinden asla taviz vermeyip kalbi iman ile dopdolu bulunanlar bundan müstesnadır. Küfre girişleri ister korku, ister bir kimseyi idare etmek, yağcılık yapmak, ister vatan sevgisi, aile ve aşireti koruma düşüncesiyle olsun, ister şaka ile ya da herhangi bir amaçla olsun fark etmez, bunların hiç birisi kişiyi küfürden kurtarmaz. Ancak ikrah ile karşı karşıya bulunan bundan müstesnadır.

Ayet bu noktaya iki yönden delalet etmektedir:

Birincisi:

"Ancak inkara zorlanan hariç" hükmüdür.

Dikkat edilirse Allah (celle celaluhu), yalnızca inkara zorlanana bunun dışında tutmaktadır. Şurası bilinen bir gerçektir ki, kişi, bir işi yapmaya veya birşey söylemeye zorlanabilir. Ancak kalbtteki iman konusunda asla zorlanamaz.

İkincisi:

"Bu azap, onların dünya hayatını ahirete tercih etmeleri sebebiyledir." (Nahl: 16/107)

Bu ayet açıkça göstermektedir ki, bu insanların küfre girip, azabı haketmelerinin sebebi azabı, cehaleti, dine buğzu veya küfrü sevmeleri değildir. Asıl sebep dünya metainan olan düşkünlükleri, dünyayı ahirete tercih etmeleridir."

Böylelikle ayetin devamında yer alan "her kim göğsünü küfre açarsa" kavlinde yola çıkarak küfrü ancak kalbiyle severek kabullenenlerin kafir olacağını, bunun dışındakilerin zahirde küfür işleseler bile kafir olmayacağını iddia edenlerin görüşünün batıllığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Zira ayet onların arzu ettiği şekilde tefsir edilirse ikrahın istisna olarak zikredilmesine dahi gerek kalmaz. Sadece kalbinizi temiz tutun yeter denirdi. Zira hiçbir otorite ve baskıcı güç insanın kalbine sirayet edemez. Ancak dilini ve diğer azalarını kontrol altına alabilir. Yukarda Nahl: 106. Ayette bahsi geçen kişiler küfrü sevmedikleri bilakis küfre buğzettikleri halde sırf dünyevi menfaatlerden ötürü küfür söz ve fiiller yapmışlardır. Fakat yine de kafir hükmü almaktan kurtulamamışlardır. Zira bu kimseler hakiki anlamda iman etmiş olsalardı o iman onları Allahı ve Rasulunu inkar manasına gelen amellerden men edecekti. Keza hakiki anlamda iman etmiş olan birisi küfürden memnuniyet anlamına gelen bir söz ve fiilde bulunmaz.

Kadı İyaz ise "Şifa" adlı eserinde şöyle demektedir:

"Müslümanların ancak bir kâfirden sadır olur diye icma ettikleri her fiille kişiyi tekfir ederiz. VeleVKi faili bu eğri fiiliyle beraber Müslümanlığını açıklasa da. Mesela put, güneş, ay, haç ve ateşe secde etmesi ve kiliselere koşması, onun ehliyle alışveriş, zünnar bağlamak gibi onların kıyafetlerini giymesi ve başını onlar gibi eğmek, şüphesiz Müslümanlar, bunların sadece kâfirlerden sadır

olabileceğinde söz birliğı etmiş, bunların faili, İslâm'ını / Müslümanlığını ifade etse de, küfür alameti olduklarını belirtmişlerdir."

Görüldüğü üzere bir kişinin küfre girip girmediğini tesbit etmede ölçü o kimsenin ileri sürdüğü birtakım mazeretler veya kalbinde var olduğunu iddia ettiği itikad değildir. Önemli olan o kimsenin yaptığı fiilin kafir olmaktan başka bir anlama gelip gelmediğidir. Bir müslümanın bir sözü veya fiili 99 cihetten küfre bir cihetten imana yorumlanabiliyorsa imanına haml edip tekfir etmemek evladır. Fakat %1 dahi olsa o kimsenin yaptığı hareket küfürden başka bir anlama gelmiyorsa o durumda kişi ne iddia ederse etsin tekfir edilir. O kimsenin yaptığı küfür amelini itikad etmeyerek veya kalben buğzetmeyerek yaptığı iddiası ise sadece müslümanları aldatmak için ortaya attığı boş bir sözdür. Küfre rıza da bu şekildedir. Bir amel küfürden hoşnut ve razı olma dışında bir manaya gelmiyorsa o ameli işleyen kimse ne iddia ederse etsin tekfir edilir, getireceği bahaneler dinlenilmez. Ama az da olsa küfürden hoşnut olma anlamına gelmeme ihtimali varsa o ihtimal esas alınıp o kişi tekfir edilmez. Küfre rıza hususunda ölçü bu olduğu gibi, diğer bütün küfür söz ve fiilleri hakkındaki ölçü de budur. Esasında küfrün bütün şubeleri birbiriyle bağlantılıdır, ayrı ayrı değerlendirilemez, tıpkı imanın şubelerinin ayrı ayrı değerlendirilemeyeceği gibi... Allah'a hamdolsun ki bu söylediklerimiz ifrat ve tefrit arasında vasat bir yoldur, bunu idrak edebilenler pek azdır.

Aliyy'ul Kari Fıkh'ul ekber şerhi adlı kitapta şöyle demektedir:

"Kendi küfrüne razı olanın küfründe ittifak vardır. Başkasının küfrüne razı olanın küfründe ise ihtilâf vardır. En sağlam olan görüş, eğer küfrü sevmiyorsa başkasının küfrüne razı olmakla bir kimse kâfir olmaz. Lâkin, Allah'ın ondan imanı selbetmesini (almasını) temenni eder ki, yaptığı zulüm ve eziyetlerden dolayı maruz kalacağı azap dolayısıyla ondan intikam alsın. Tatarhaniye adlı kitapta da aynen böyle yazılmıştır. Musa aleyhisselâm'dan hikâye olarak Allahu Teala'nın şu sözü de bunu takviye etmektedir:

"Musa şöyle dua etti: Ey rabbimiz! Sen Fir'avn'a ve etrafındakilere dünya hayatında giyecek bir süs eşyası ve mallar verdin. Ey rabbimiz! Mallarını mahvet ve kalblerini şiddetle sık ki, o acıklı azab görmedikçe iman etmesinler." (Yunus: 10/88) (Şerhu Fıqh'il Ekber, sf 75, Dar'ul kutub'il İlmiye, Beyrut 2007)

Görüldüğü üzere, kişinin ister başkası ister kendisi hakkında küfre razı olması; küfrü tasvib ettiği, hoş gördüğü anlamına gelecek veya küfrü önemsememek, küfrü desteklemekten başka bir anlama gelmeyecek şekilde cereyan ederse bu ihtilafsız olarak küfürdür. Yani başkasının küfrüne rıza göstermek küfür değildir, sözü mutlak bir kaideymiş gibi anlaşılamaz. Fakat günümüzde bazı kimseler bunu mutlak bir kaide gibi telakki edip genelleştiriyorlar ve de -mesela- okulda küfür törenlerine katılan çocuğun amelinden velisinin sorumlu olmadığını veya en azından bu meselenin ihtilafı olduğunu iddia etmeye kadar işi vardiıyorlar. Oysa kişinin kendi çocuğunun küfrüne razı olması ile kendi küfrüne razı olması aynı şeydir, bütün bunlar ancak küfre buğzetmeyen birisinden sadır olur. Daha cahil olan başkaları ise küfre rıza meselesinin bütünüyle ihtilafı olduğunu zannedip bu meselede tekfirden tamamen kaçınmak gerektiğini iddia

ediyorlar. Halbuki alimlerin ihtilaf ettiği nokta da ihtilaf sebebi de bellidir. İttifak ettikleri usul de bellidir. Alimlerin sözleri nass değildir. Alimlerin sözlerinde bir kapalılık görüldüğü zaman derhal asıl kaynak olan Kuran ve Sünnet nasslarına müracaat edilmeli ve alimin gerçekte ne dediği anlaşılmalı çalışılmalıdır. Rabbani gerçek alimler imanın aslında ihtilaf etmedikleri gibi küfrün aslı tanımında da ihtilaf etmemiştir. Onların ihtilafları genelde şu şekilde cereyan eder: Küfürle alakalı bir meselenin aslında ittifak ederler ancak o aslın belli bir mesele hakkında cereyan edip etmediği konusunda ihtilaf ederler. Yani ihtilaf ettikleri şey tekfirin temel kaideleri değil, tartışılan söz konusu meseleye bu kaidenin uyup uymadığıdır.

Başkasının küfrüne rıza gösterme hususundaki ihtilaf sadece rıza gösterilen kişinin başka bir kimse olmasından kaynaklanmaz. Şeriatta bunun bir aslı yoktur. İhtilafın kaynağı bunun küfrü tasvib etme anlamına gelip gelmediğidir. İntikam amaçlı olarak bir kimsenin imansız gitmesini talep etme meselesinde olduğu gibi. Ancak aşağıdaki misallerde olduğu gibi başkasının küfrüne rıza göstermek, küfrü tasvib etmek desteklemek anlamına gelirse ihtilafsız olarak küfür olur. Tağuta askerlik, çocuğu okula göndermek gibi amellerde her ne kadar başkasının küfrüne aracılık etmek söz konusu ise de buradaki aracılık açıkça küfrü tasvib etmek ve ayakta tutmak, desteklemek anlamına gelen bir aracılıktır. Beddua konusuyla aynı olmaz. Yine Fıkh'ul Ekber şerhinden nakletmeye devam ediyoruz:

“EI-Muhît”den: “Bir kimse başkasına konuşması için küfür kelimesini telkin ederse kâfir olur. Hatta bu sözü eğlence için de söylese hüküm böyledir. Rivayete göre Maliki ve Şafiî Mezhebine mensup iki kimse kendi mezheplerinde tahsil gördükten sonra ülkelerine dönmüşler ve kendilerine sorulan her meselede “Bu konuda Maliki'nin, yahut Şafiî'nin iki sözü vardır” cevabını vermişler. Biri onlara şöyle bir soru sormuş: “Allah'ın varlığında şüphe var mıdır?” Bu soruya karşılık: “Bu konuda da iki görüş vardır cevabını vermiş. Bunun üzerine onu tekfir ettiler. Bu soruyu soranın da kâfir olduğuna hükmedilir.

Yine bir kimse bir kadına, dininden dönmesini emretse yahut (hile amaçlı) bir kadının dinden çıktığına bir müftü fetva verse, emreden de, fetvayı veren de kâfir olur. Ben derim ki; belki bu kadının dinden dönmesine razı olan kâfir olur. Devlet adamlarının hademesi duru→munda olan bazı kötü âlimlerin durumu ne çirkindir? Devlet adamlarına bazı konularda hile öğretiyorlar. Onlar güzel bir evli kadın gördükleri zaman ve kocası bu kadını boşamazsa, boşanıp kendileri ile evlenebilmesi için dinden dönmesini emrediyorlar ve kendilerine esir ve köle yapıyorlar. Bu şekilde evlendikleri dört kadın üzerine böyle kadınları topluyorlar.

“El-Muhit” adlı kitapta şöyle deniliyor. “Bir kimse başka birine kâfir olmasını emretse, emredilen kişi ister kâfir olsun, ister olmasın, emreden kâfir olur. Yine bir kimse başka birine dinden dönmenin yolunu öğretse, öğretilen kişi ister dinden dönsün, ister dön→mesin, öğreten kişi kâfir olur. Bu durum ve hüküm o kişinin dinden döneceğini bildiği zamandır. Fakat bu öğretmeden maksat eğer bundan sakınmak olursa o takdirde kâfir olmaz.”

Aynı kitabın başka bir yerinde ise şöyle deniyor:

"Hulâsat'ül-Fetâvâ"da yine şöyle yazılmaktadır: "Yüz sene sonra kâfir olmaya niyetlenen kimse şimdiki durumda da kâfirdir."

Yine aynı kitabta kaydedildiğine göre, küfür kelimesini konuşan kimsenin bu sözüne razı olarak gülen kimse kâfirdir. "Bunun manası şudur: Bu sözü söyleyenin durumuna razı olmamakla beraber sadece sözünden hoşlandığı için, tuhafına gittiği için gülerse kâfir olmaz. Esas meselenin ağırlık noktası rızadır. Bu meseleyi gülmek ifadesi ile kaydetmesinin sebebi ise, gülmenin ekseriya razı olarak vuku bulmasına binaendir. Bu sebeple "Mecmaul-Fetâvâ"da bu meseleyi mutlak olarak zikrederek şöyle deniliyor: "Kim bir küfür kelimesini konuşup bu söz sebebiyle başkası gülerse bu kimse kâfir olur. Vaaz veren bir âlim vaazı icabı küfür kelimesini söyler de cemaat bunu kabul ederse hepsi kâfir olurlar. Yani bir vaiz, bir müderris, yahut bir yazar bu kelimeyi söyler de okuyan ve dinleyenler de kabul ederse ve edindikleri bu bilgiye inanırlarsa kâfir olurlar. Kendileri için bir mazeret yoktur. Yani söz konusu mecliste oturan topluluk vaiz küfür kelimesini konuştuğu halde orada oturmaya devam ederlerse onlar da kafir olurlar"

(Küfür sözleriyle alakalı bu meseleler için bkz. Fıkh'ul Ekber Şerhi, "Açık ve Kapalı Küfür Sözleri" başlığı sf 291, Dar'ul kutub'il İlmiye, Beyrut 2007 Türkçesi için bkz. A.g.e sf 459 vd, Çağrı yay. İst 1979)

İşte bütün bunlar başkasının küfrüne rıza olduğu halde tekfir edilen birtakım fiillerdir. Küfre rıza ve diğer küfür söz ve filleriyle ilgili misaller çoktur. Fıkh'ul Ekber şerhinin son bölümünde buna dair bir çok misaller verilmiştir. Dileyenler oraya müracaat edebilir.

Allahu teala Nisa: 140. Ayeti kerimesinde şöyle buyuruyor:

"Halbuki muhakkak O size kitapta indirmiştir ki: "Allah'ın ayetlerinin inkar edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman onlar başka bir söze dalıncaya kadar onlarla beraber oturmayın; yoksa o zaman muhakkak siz de onlar gibisinizdir." Muhakkak Allah münafıkları da kafirleri de hep beraber Cehennemde toplayacaktır."

Şeyh Süleyman b. Abdillâh şöyle diyor:

"Bu ayetin manası zahirine göredir ve şu manadadır: "Bir kimse, Allah (celaluhu)'ın ayetlerinin inkar edildiğini veya alaya alındığını duyduğu bir mecliste, böyle yapan kafirlere ikrah olmaksızın karşılık vermez veya onlar başka bir söze geçinceye kadar onların yanından ayrılmazsa, velevki onların yaptığı -gibi yapmamış olsun aynen onlar gibi kafir olur. Çünkü bu kimsenin o mecliste böyle yapan kimselerle birlikte oturması onların küfürlerine rıza göstermesi demektir. Küfre rıza ise küfürdür."

Alimler bu ve benzeri ayetleri delil göstererek, günaha rıza gösterenin, günahı yapan kimse gibi olduğunu söylemişlerdir. Şayet o kimselerle oturan kimse onları kalbiyle inkar ettiğini ve söylediklerini kabul etmediği söyleyecek olsa

bu sözü ondan kabul olunmaz. Çünkü hüküm zahire göredir ve o kimse zahiren küfre rıza göstermiş ve bundan dolayı kafir olmuştur." (Mecmuatu't Tevhid s: 48)

Görüldüğü gibi küfür konuşulan mecliste oturan kimse zahirde başkasının küfrüne rıza göstermiş olsa bile yine de tekfir edilmiştir. Çünkü bir başkasının söylediği küfür sözüne ses çıkarmaması onun küfürden rahatsız olmadığı, razı olduğu anlamına gelir. Ancak onlara karşı çıkarak oturmaya devam eden kişi ise –mesela onlarla tartışan kişi gibi- tekfir edilmez. Zira bu kimse –ses çıkarmadan oturan kimsenin aksine- imanını izhar etmiş ve onlardan razı olmadığını ortaya koymuştur. Böylelikle bu meselede de işin rıza meselesi etrafında şekillendiği ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu naklettiğimiz fetvalar Allahın izniyle şunu göstermektedir ki: Başkasının küfrüne rıza göstermenin söz konusu küfre karşı tepkisiz kalmak ve o küfürden memnun olmaktan veya en azından imanla küfür arasında tarafsız kalmaktan başka bir tevili yoksa bu amel katıyyen küfürdür. Fakat söz konusu amel sahibinin bunu küfürden razı ve hoşnut olarak yaptığı açık değilse o takdirde kişinin teviline bakılır.

Küfre rıza eğer ki hakiki anlamda küfre rıza ise yani küfrü hoş görmek, küfürden rahatsız olmamak anlamındaysa bu ittifakla küfürdür. Ancak şurası da vardır ki küfre rıza zannedilen her fiil küfre rıza değildir. Misal olarak da başka bir kimsenin küfür üzere ölmesini istemek verilmiştir. Bu her ne kadar tavsiye edilen bir davranış olmasa da böyle bir kimse bunu küfürden hoşnut olarak değil de intikam amacıyla yaparsa tekfir edilmez.

Kısacası bir kimse küfre göğsünü açar, onunla ferahlanır, ondan hoşnut ve razı olur ise veyahut da küfre karşı kayıtsız kalırsa, buğzetmezse bu kimse iman etmiş sayılmaz ve tekfir edilir. Kişinin kendisi için küfre razı olması bundan başka bir manaya gelmeyeceği için ittifakla tekfir edilir. Başkasının küfrüne rıza gösterenin ise yaptığı fiile bakılması gerekir. Bu kişi gerçek anlamda küfre rıza gösteriyorsa, küfürden hoşnut oluyorsa yine tekfir edilir. Küfre rıza olduğu açık olan fiillerde böyledir. Ancak kapalı ve ihtimalli fiillere gelince; bu kimsenin gerçekten küfürden razı olarak mı yoksa başka bir ihtimalden dolayı bu işi yaptığı araştırılmalıdır. Bunu araştırarak olan kişi ise cahiller değil içtihad ehliyetine sahip kadı ve müftülerdir. Cahillerin veya yarım hocaların hiçbir ilme ve seleften hiç bir kavle istinad etmeden, sırf şahısların amelini yorumlayarak meal yoluyla tekfir hükmü vermeleri ise Ehli sünnet nezdinde merdud bir ameldir. Vallahu a'lem.